

Név: **Papp Antal**

Született: 1914. december 12.
Születési hely: Egri (Szatmár megye)
Állampolgárság: Román
Nemzetiség: Magyar
Vallás: Református
Családi állapot: Nős
Gyermek: –
Foglalkozás: Földműves
Ítélet: 20 év

*...A vádaktól semmit el nem fogadhat-
tam. Határozottan kijelentettem: ezeket
nem vállalom. De Jézust – azt igen...*

A Szatmár megyei Egriben nőttem fel. Édesapám Miklós, édesanyám Krisztina. Mindketten szegény, földműves családból származtak. Négyen voltunk testvérek: két lány és két fiú.

Az 1918-as év a megpróbáltatások éve volt számunkra. Október 28-án meghalt nagymamám. Rá néhány napra, november 4-én a 28 éves édesanyám, és már november 7-én a 33 éves édesapám is. Így mi négyen árván maradtunk nagyapával együtt, aki akkor 58 éves volt. Majd később megnősült, hisz segítségre volt szüksége, hogy rólunk meglehetősen gondoskodni tudjon. Így ő nevelt mostoha nagyanyánkkal együtt bennünket, aki szintén másik három árvát hozott a házhoz, mert az ő férje is meghalt az első világháborúban. Ilyen körülmények között nevelkedtünk. Nagyapánk gondoskodott róla, hogy szigorú vallásos nevelést kapjunk. Minden vasárnap kötelező volt a templomba menni. Otthon is szép egyházi énekeket, zsoltárokat énekeltünk és imádkozni is kellett, annak rendje-módja szerint. Ennek a nevelésnek jó gyümölcsét élveztük felnőttkorunkban is.

Majd eljött az idő, amikor mint ifjú legény beleszerettem a helybeli lelkész, Visky Ferenc, Piroska nevű lányába, aki fiatalsága ellenére nagyon beteges teremtés volt. Komoly szívbetegség és ízületi reuma kínozta s bizony elég nehezen hordozta a terheit. Testvéröccse volt Feri, akit már gyerekkoromtól jól ismertem, mert annak idején a helybeli református iskolába is együtt jártunk. Ő ebben az időben már teológus-hallgató volt és sokat szolgált az egri fiatalok között, mert ő már akkor drága megtért gyermeke volt az Úrnak, s mint ilyen, rám nagy hatással volt. Őt barátomnak tekintettem s beavattam titkaimba. Már akkor tele voltam én is az Isten megismerésének vágyával.

1943-ban szinte egy időben jutottunk megtérésre leendő menyasszonyommal Visky Piroskával együtt, egy debrece-

ni evangélizáció alkalmával, amikor Szikszai Béni hirdette hatalmas erővel Istenünk drága Igéjét, mely megragadott és szívünkig hatott. Majd hazaérkezve, elhatároztunk, hogy összeházasodunk, mikor már a testi szerelmen túl, egymásban igazán Jézust tudtuk szeretni. De nem volt könnyű, mert én, az egyszerű szegény falusi fiú és a falu papjának leánya az akkori társadalmi különbség miatt – nehezen illettünk össze. Óriási választófal emelkedett így a házasságunk elé. A tiszteletes úrnál könnyebben omlott le a fal, de a felesége rátartibb volt. Így tehát össze-vissza 8-9 esztendő várakozási idő kellett hozzá, de végre ő is legyőzetett. Természetes, hogy szükséges volt az anyagi feltételek kialakulásának biztosítása, hogy nyugodtan rám bízassák a lányukat. Sokat imádkoztam az Úrhoz ezért a dologért. És ő segítségemre is sietett. 1941-ben egy lehetőséget kínált. Sikerült bérelnem 25 katasztrális hold földet, hozzávaló lakóházzal és melléképületekkel együtt. Ez a vállalkozás a falu népe szemében lehetetlennek és megvalósíthatatlannak látszott. De a mi számunkra – a hit szemével nézve – Isten készítette lehetőséget láttunk benne, házasságunk megvalósítása érdekében. Drága Feri barátom, leendő sógorom, ismerve a dolgokat, sokat segített nekem: intelmeivel, tanácsaival, meg aztán a szülőknél is segített egyengetni a házasságra lépésünk útját.

Aztán nemsokára megérkezett az Úr ideje. Félretétettek az akadályok és Isten segítségével összeházasodhattunk 1943-ban az engem vizontszerető Visky Piroskával. Bár mi nagyon szerettük volna, de házasságunkból gyermek nem születhetett. Isten terve ez volt. Ezért is áldott legyen!

De a vállalkozásomnak óriási megpróbáltatása most következett. Házasságunk még csak a 9-ik hónapjában járt, nekem már el kellett mennem a háborúba. Onnan másfél év után orosz fogságba kerültem, ahol 3 évet és 1 hónapot töltöttem, így tehát majdnem 5 esztendő múlva kerültem haza.

Addig pedig az ifjú feleségem kellett hordozza a gondokat, terheket, kinek, mint jól nevelt paplány, nem sok gyakorlata volt a gazdálkodásban. De áldott legyen érte a mi

Urunk, aki ellátta őt szükséges tanáccsal, bölcsességgel, erővel, minden fizikai erőtlensége, gyengesége, alkalmatlansága ellenére.

Hazajövelelem után folytattam a gazdálkodást abban a formában, ahogyan azt az új rendszer megengedte.

1958. május 28-án éjjel felzavartak bennünket, házkutatási parancsra hivatkozva, amelyet nagy alaposággal el is végeztek. Öten voltak. Ebből három Nagyváradról, kettő pedig Szatmárról volt. Abban az időben a helybeli mezőgazdasági termelőség-tervezet elnöke voltam, mely tisztséget 8 évig töltöttem be. Valószínű azért jöttek éjjel, mert tudták, hogy eléggé közkedvelt vagyok az emberek között. Ugyanis az akkori párttagok még mind szegény emberek voltak és engem miattuk sokat vádoltak a régi magyar idő alatt a volt földbirtokosok: miért adtam nagyobb fizetést mint ők, így fellázítom az embereket. Ők, a szekusok ezt tudták, így érthető volt félelmük az emberektől és nem mertek előttük kihurcolni a faluból, mert a falu népe nem egyezett volna bele. Pedig a házkutatással együtt letartóztatási parancsot is hoztak. Így tehát a házkutatás befejezése után, mely alkalommal nem találtak semmi olyan dolgot, amit elvihettek volna, engem vittek magukkal. Előbb csak Szatmárra, ahonnan azonnal elküldtek Váradra, gondolom azért, mert a társaimat már ott találtam.

A kihallgatásomra tehát Nagyváradon került sor, mely körülbelül 6 hétig tartott. Eleinte a magyarországi 1956-os forradalommal kapcsolatban faggattak. De én úgy éreztem nem is kihallgatás volt az, hanem csak „doszár-ácsolás” az ő elképzelésük és tervük szerint. Persze én megválaszoltam nekik, hogy nekem semmilyen kapcsolatom magyarországiakkal nem volt, még rokonaimmal sem leveleztem, hisz elnök létemre a gazdaság sok gondja mellett nekem erre időm nem volt. Mégis vádoltak. Mivel? Államellenességgel.

Igaz, megmondtam nekik, hogy én nem hiszek a marxizmusban, a kommunista pártban sem. És nem hiszem, hogy a párt adja a kenyeret. Hisz azt mi termeltük, hát hogyan

hihettem volna? Azt sem hiszem, hogy a párt megváltja a világot. Én csak *egy* Megváltót ismerek, *Jézus Krisztust*. Rajta kívül senki mást.

A vizsgálat alatt körülbelül 30-40-szer hallgattak ki, melynek során az utolsó kérdés szinte minden alkalommal ismétlődött: Miért hiszek Istenben? És miért nem lettem párttag? Ezt egy kollektív elnöknek nem lett volna szabad megtennie. Máskor szocializmus ellenességgel vádoltak. Szegény helybeli párttagok, meg a párttitkár és a nép, sokat kellett a 8 esztendő alatt kardoskodjanak mellettem, hogy én maradhassak az elnökük. De ami igaz az igaz, azóta soha nem ment olyan jól a kollektív mezőgazdaság a faluban, mint abban az időben.

Amilyen szép dolog volt a falu népének a kiállása mellettem, éppolyan fájó dolog volt az, hogy a falu akkori papja ellenem volt. Ő egyházellenességgel vádolt és végezte a besúgást a szekusoknak. Lehet, szegény, ő azt gondolta jót cselekszik, pedig látnia kellett volna a cselekedeteimet, melyeket a falu népéért és az egyházért tettem. Ugyanis Egriben azalatt a 8 esztendő alatt, vasárnap vagy ünnepnap, sőt még a reformáció emlékűnnepén sem engedtem dolgozni senkit, még a traktorokkal sem dolgoztak. A református templomnak 400 éven át tornya nem volt és az én elnökségi éveim alatt épült meg. Bár ennek véghezvitele (fuvarozások, különböző anyagok beszerzése) veszélyeztette az én elnöki egzisztenciámat. De ha ő ezeket nem is látta, én hálát adok az Istennek, hogy teljes szívvel megbocsátottam neki és nem maradt a szívemben semmi, hisz Jézus így tanított imádkozni: „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.” (Mt 6,12)

A kihallgatásom több-kevesebb fenyegetés, gúnyolódás és durváskodástól eltekintve, maradhatós volt. Nem volt mit rejtegessek.

A vádakból semmit el nem fogadhattam. Határozottan kijelentettem: ezeket nem vállalom. De *Jézust – azt igen*. Ha ezért meg akarnak büntetni, mert én tudom és látom, csak ez az egy ok volt, akkor vállalom bármilyen büntetést.

Rájuk is úgy gondolok, mint a lelkészünkre: Uram bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek. Én ezt tanultam és ma is ehhez tartom magam.

Végre elérkezett a tárgyalás napja. A vádpont: gyilkos merénylet a szocialista rend ellen. Mivel vétettünk volna a szocialista rend ellen? – vetődött fel bennem a kérdés. A válasz nem is lehetett más, csak teljesen egyértelmű: *Jézussal és az evangéliummal.*

Aztán két kérdést intéztek hozzám: Hányszor voltam a bálban? Egy ilyen ember, mint én (akit bethánistának neveztek, bár én nem voltam az), lehet-e egyszerre hívő és kommunista párttag is?

Helyettem, Visky Ferenc sógorom egyből rávágta:
– Semmiképpen!

Aztán jött az ítélethirdetés. Engem 20 évi kényszermunkára ítélték. Szerencsére – mivel én románul keveset értettem, pillanatnyilag nem volt rám olyan lesújtó hatással ez a kíméletlen, kegyetlen ítélet. De utána bizony nagyon is fájdalmas és nehéz volt elfogadni, beletörődni a valóságba. De az Úr segítségemre jött és megadta azt a kegyelmet, hogy az ő szerető, hű kezéből fogadjam el. Ő juttatta eszembe az Igét, hogy akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le a fejünkről. Jó volt hát megnyugodni az Ő akaratában. Majd később, amint megtudtam, az ítéletben teljes vagyonekobzás is szerepelt. De mivel más vagyonom nem volt már akkor, csak a kis házam, így azt is elvették. A fele a feleségem nevére szerepelt, így őt benne hagyták lakni, viszont bért kellett az én részemért fizetnie a Néptanácsnál, amit miután a börtönből kikerültem, együtt fizettünk 16 évig. Aztán sok huzavona után, sikerült visszavásárolni az államtól.

Mivel Nagyváradon voltunk elítélve, így a büntetés letöltését is ott kezdtük meg. Másfél évet töltöttem ott. Egy darabig egy cellában voltam: Szilágyi Sándor, Jakab Sándor, Visky Ferenc, Kis Sándor, Dézsi Zoltán, Karczagi Sándor, Antal Sándor református lelkészekkel, két nem lelkész testvéremmel, és két görög katolikus lelkésszel, akiket néhány hónap múlva elhelyeztek tőlünk. Később egy

újabb átrendezéssel Visky Ferenc sógorommal, Antal Sándorral és dr. Visky József nagykarolyi orvossal, valamint Oprea Mitru zeneművésszel közel egy évig voltunk együtt.

Aztán elvittek Jilavára, ahonnan majd átvittek – de csak átmenetileg – Galacra, nádat vágni és kapálni. Galacról hajóval Peripravára vittek. Nádfedeles, karataszerű vályogépületbe helyeztek el, ahol a vécé bent volt. Aztán mezőgazdasági munkára használták bennünket, de egy jó ideig töltest is csináltattak velünk. Napi 10-12 órát dolgoztattak bennünket a nagy hőségben, a Duna-deltában, nagyon gyenge koszt mellett. Fárasztó, kimerítő munka volt. Sehol egy csepp árnyék, csak a 40 fokos hőség. Ebédidőnek egy órát adtak, a kis ebéd elfogyasztására, de mire sorra kerülünk a legtöbbször – déli pihenőre nem is volt idő. Voltak, akik ügyeskedni próbáltak és egy kis árnyékot csináltak maguknak, ami néhány tengeri szárából állott, amit a száradt föld hasadékába dugtak és rádobták ruhadarabjaikat. De ezeket is szigorúan megbüntették.

Bent az épületben a vécé miatt óriási klórszag volt, de például a vécéhez papír, arról szó sem lehetett. Rongyokkal és vízzel lehetett csak tisztálkodni. Nem jó rá emlékezni sem. De mindezekből megszabadított és erőt adott az a Krisztus, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Visszaemlékszem, hogy amikor odakerültünk a vécé mellett senki nem akart aludni, ezért sok vitatkozásra került sor. A sok vita után aztán Szilágyi Sándor és én önként elvállaltuk, így sikerült teljesen véget vetni a vitának. Nem csoda tehát, ha vártuk az Úr megérkezésének idejét, amely aztán 6 év és 1 hónap után következett be. Vagyis, a tőle, Istentől meghatározott időben. De nem késett. Ő velünk volt és vigyázott ránk.

Természetesen, addig amíg eljött volna a szabadulás, sok kísértésen és harcon kellett átmenni. Jutott belőle elég.

Már maga a bánásmód is olyan volt, mintha tiszta gonosztevők lettünk volna. Nekem, aki addigi életemben igyekeztem a békességre, megértésre, nem pereltem vagy veszekedtem, inkább eltűrtem a kárt, a bánást, de azt nagyon ne-

héz volt megérteni, hogy egy *gyilkos* kapjon 8-10 évet és én, mert hiszek Krisztusban, kapok 20 évet és kényszer-munkát. És addig, amíg egy gyilkosnak, ha dolgozik, egy nap helyett két nap telik, nekem meg csak egy. Sajnos ezért Istennel pereltem, pedig tudtam: Ő van a dolgok háta mögött s nem emberekkel van itt dolgom. És mégis kísértő erőt vett rajtam és most is nagyon szégyellem magam, amiért ilyeneket mondtam az Úrnak: „Inkább legyen valaki gyilkos, mint Krisztus-követő!” De utána nem bírtam a nézését, a véres kezeit, lábait és szívét, Keresztjét. Sokáig tartott a harc, mint Jákobnak Peniélnél, de győzött a názáreti Jézus Krisztus, aki maghalt, de *feltámadott*. Az Úr azt is áldásul adta nekem, hogy Szilágyi Sándor lelkésztársammal és drága Nagy Jenő, marosvásárhelyi testvéremmel együtt lehettem négy éven át. Nagy lelki támaszt adott általuk mellém az Úr. Ugyanis ők, igen nagy, mély megnyugvással és hittel, sőt – bizonyosan mondhatom – örömmel hordozták a terhüket. Így engem az Úr megalázott, de ugyanakkor meg is erősített általuk. Ők mások számára is áldásul voltak. Igyekeztek az elcsüggedteket, öngyilkossággal foglalkozókat jó útra vezetni, a reménység és az Istenben való hit útjára, Jézus Krisztushoz, ami természetesen sokszor sikerrel is járt.

Dicsőség érte a mi Urunkat. Így harcoltunk együtt a mi testvéreinkkel, akiket már említettem, de rajtuk kívül még Bakó Pali, Szőke László és Antal Sándor testvérekkel, együtt túrtunk, együtt szenvedtünk.

Mivel bibliánk nem volt, mert nem lehetett, ezért a szívkbe írt Igékkal táplálkoztunk naponta. Minden nap együtt tartottunk csendességet, közösséget az Élő Ige mellett, együtt a román „Oastea Domnului” [Az Úr serege] atyánkfiaival, kik velünk egyenlő drága hitet nyertek, megtértek, újjászülettek. Sokat imádkoztunk velük együtt. A katolikus és unitárius papokkal is jóban voltunk, de sajnos velük lelki közösségünk nem volt.

Általában a többi politikai fogoly magatartása, kevés kivétellel, emberségesség szempontjából elég elfogadható volt. Igaz, kerültek nacionalisták és besúgók is, sajnos még

köztünk, a magyarok közt is. A hitetlenség is nagyon eluralkodott közöttük, hiszen ők szegények, csak embereket láttak, nem ismerték az Urat. Ha ritkán is, de előfordult lopás és veszekedés, például mert én magyar, te román vagy. Volt aki megszólott miért nem tudok románul.

Szegény feje, ő nem tudta, hogy én akartam volna, de sajnós, nincs érzékem az idegen nyelvhez. Így aztán, elhallgattam – válasz helyett, ezt tartván legbölcsebb dolognak.

Ezeztől a kisebb torzsalkodásoktól eltekintve minden nap adódott szolgálati alkalom is elég; szóban vagy segítő-készségben egyaránt. Amennyire rajtam állt, igyekeztem kihasználni a kínálkozó alkalmakat. Háromszor voltam kórházban, mindég újabb műtétet hajtottak végre rajtam. Súlyos, elhanyagolt aranyerem volt, amely mindig bevérzett. Volt amikor még a csizmám is belül csupa vér lett és akkor is dolgoztattak. De hála mindenért az Úrnak, mert miután a kórházba kerültem, minden alkalommal melyeket az Úr elém hozott, igyekeztem bizonyosága lenni az én Uramnak és Megváltómnak. Bár egy kicsit nehezen ment, mert eléggé törtem a román nyelvet. De azért, így is vette valami kevés hasznomat az Úr. Igaz, ez még kérdéses, mert majd csak Őelötte válik nyilvánvalóvá.

Az örök közül több volt az emberséges, mint a kegyetlen, durva. Voltak, akik felettébb teljesítették a parancsot, mint a filippi börtönőr, csak azzal a szomorú különbséggel, hogy ezek nem jutottak megtérésre. De való igaz, ez már a mi hibánk.

A szabadulás 1964. június 27-én történt amnesztia útján. Én nem kértem se a letartóztatásomat, se a szabadulásomat. A tíz napig tartó nyomorúság lejárt; az Istentől megszabott idő: 6 év és 1 hónap volt.

Szabadulásunkat megelőzőleg egy szekus tiszt kihallgatott bennünket kérdéseket tévén fel: – Megbánta-e az állam elleni vétkét? – Erre én határozott *nemmel* válaszoltam, mert én nem tettem ilyet. – Így, látom nem javult meg. – Úgy, ahogy maguk gondolják, nem is akarok. – Ezt a vá-

laszomat nem hagyhatta szó nélkül: – Maga, úgy látom, nem sokáig lesz otthon.

Gondolom ezért történt az, hogy a többi társaimtól eltérően, engem nem a rendőrségre küldött jelentkezni, hanem egyenesen a securitatéra.

Most, amikor már távolból szemlélem az eltelt időt, így summáznám a dolgokat, Ezékiással együtt mondva: „Ímé, áldásul volt nékem a nagy keserűség, és Te szeretettel kivontad lelkemet a pusztulásnak verméből, mert hátad mögé vetted minden bűneimet!” (Ézs 38,17)

Legyen áldott az Ő háromszor szent neve: Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy örök igaz Isten. Övé a dicsőség, tisztesség és áldás.